

RÅDE KOMMUNE

Sakspapir

SAKSGANG			
Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr	Saksbeh.
Fast utvalg for teknikk	20.11.2014	099/14	SIJA
Kommunestyret	08.12.2014	076/14	SIJA

Avgjøres av: Kommunestyret	Arkiv: FE-000, TI-	Arkivsaknr
Saksansv.: Virksomhetsleder teknisk	Objekt:	14/1637

Høring av Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021 med Regionalt tiltaksprogram etter vannforskriften

Rådmannens forslag til innstilling:

Råde kommune slutter seg til forslag til høringsuttalelse til *Regional plan for vannforvaltning i vannregionen Glomma 2016-2021 med tiltaksprogram* i samsvar med det som er foreslått av prosjektlederne i vannområdene Haldenvassdraget, Øyeren, Morsa og Glomma. Høringsuttalelsen er gjengitt i saksfremlegget.

20.11.2014 FAST UTVALG FOR TEKNIKK

Det ble ikke fremmet endrings- eller tilleggsforslag.

Votering:

Rådmannens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

UT-099/14 INNSTILLING:

Råde kommune slutter seg til forslag til høringsuttalelse til *Regional plan for vannforvaltning i vannregionen Glomma 2016-2021 med tiltaksprogram* i samsvar med det som er foreslått av prosjektlederne i vannområdene Haldenvassdraget, Øyeren, Morsa og Glomma. Høringsuttalelsen er gjengitt i saksfremlegget.

08.12.2014 KOMMUNESTYRET

Følgende hadde ordet: Ingen.

Det ble ikke fremmet endrings- eller tilleggsforslag.

Votering:

UT-innstillingen ble enstemmig vedtatt.

KS-076/14 VEDTAK:

Råde kommune slutter seg til forslag til høringsuttalelse til *Regional plan for vannforvaltning i vannregionen Glomma 2016-2021 med tiltaksprogram* i samsvar med det som er foreslått av prosjektlederne i vannområdene Haldenvassdraget, Øyeren, Morsa og Glomma. Høringsuttalelsen er gjengitt i saksfremlegget.

Saksdokumenter:

Nr	T	Dok.dat	Avsender/Mottaker	Tittel
1	I	25.09.2014	Carina Rossebø Vannområde Morsa v Isdahl	Høringsnotat til kommunene - regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021
3	N	10.11.2014	Virksomhet teknisk	Sammendrag av Regional plan for vannforvaltning og for Regionalt tiltaksprogram for vannregion Glomma Sør

Vedlegg til saken:

Nr.	Tittel
1	Høringsbrev fra vannregionmyndigheten
2	Sammendraget både for den regionale planen for vannforvaltning og for tiltaksprogrammet
3	Høringsnotat - regional vannforvaltningsplan_2014

Bakgrunn for saken:

Østfold fylkeskommune har i brev av 26.06.2014 lagt *Regional plan for vannforvaltning for Vannregion Glomma 2016-2021* med *Regional tiltaksplan etter vannforskriften 2016-2021* ut til høring i henhold til plan- og bygningslovens §§ 5-2 og 8-3. Det bes om kommunenes uttalelse innen 31.12.2014.

Saksopplysninger/ vurdering:

Hensikten med den regionale vannforvaltningsplanen med tiltaksprogrammet er at det skal være et sentralt verktøy for helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet og vannressursene våre.

Planen har som mål å gi sektorene det grunnlaget de trenger for å igangsette miljøforbedrende tiltak. Tiltak som skal føre til at alt overflate-, grunn og kystvann når god tilstand innen 2021. Sammendrag av planen og tiltaksprogrammet ligger vedlagt saken. For å lese dokumentene i sin helhet se link: www.vannportalen.no/glomma

Miljømålene for vannforekomstene, som fremkommer i planen, skal legges til grunn i kommunal, fylkeskommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Det er den offentlige forvaltningen som har ansvaret for at miljømålene oppfylles.

Vannforvaltningsplanene skal vedtas av fylkestinget som en regional plan etter plan- og bygningsloven og godkjennes senere av Kongen i statsråd. Godkjent plan skal legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Vannregionen Glomma omfatter av 12 vannområder. Tre av disse omfatter deler av Råde kommune. Det gjelder vannområde Morsa, Vannområde Glomma Sør og vannområde Ytre Oslofjord.

Rådmannen mener planen og tiltaksprogrammet legger til rette for et godt arbeid i kommunene og at planen vil bli et viktig verktøy. Det er imidlertid en del sentrale momenter som bør synliggjøres bedre og søkes avklart da det kan vanskeliggjøre gjennomføringen. Det gjelder blant annet målkonflikter mellom ulike sektorer, manglende økonomiske virkemidler og manglende tilstrekkelig administrativ kapasitet på en del områder.

Prosjektlederne i vannområdene Haldenvassdraget, Øyeren, Morsa og Glomma har samarbeidet om et høringsnotat som er utsendt til kommunene med forslag til høringsuttalelse som blant annet omtaler ovennevnte. Forslag til uttalelse er faglig og grundig. Rådmannen anbefaler at kommunen slutter seg til forslaget som gjengis nedenfor. Høringsnotatet ligger vedlagt saken i sin i sin helhet.

FORSLAG TIL HØRINGSUTTALELSE:

Målkonflikter

Opprettholdelse av god miljøtilstand i vann kan være gjenstand for en rekke målkonflikter lokalt, men også nasjonalt. Det er nødvendig at disse spørsmålene blir bedre ivaretatt i endelig forvaltningsplan og tiltaksprogram. Målkonfliktene må tydeliggjøres, og det må fremkomme hvordan og hvem som skal avklare disse. Det bør også fremgå hvilket nivå konfliktene skal avklares på, enten lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå.

Landbruk og vannmiljø

En vesentlig del av næringsstofforurensningen til vassdragene på Østlandet kommer fra dyrket mark. Det er en fordel for både vannmiljøet og landbruket at matjord og næringsstoffer beholdes på jordet, men allikevel settes en del av miljøtiltakene i landbruket i direkte konflikt med de nasjonale målene om økt matproduksjon.

Det trengs en tydelig avklaring fra sentrale myndigheter om hvor en skal trekke grensen i denne målkonflikten, og om dette skal avklares lokalt eller sentralt. Denne målkonflikten er også vagt formulert i vannforvaltningsplanen som er til høring. Det er et stort behov for en større differensiering av hvilke områder hvor økt matproduksjon skal være styrende, og hvor vannkvalitet skal være styrende. Dette bør baseres på resipientvurderinger og næring- og brukerinteresser. Vannregionmyndigheten må føre denne saken videre slik at ansvar for dette vanskelige spørsmålet får en avklaring.

Fornybar energi og vannmiljø

En annen målkonflikt er sentrale føringer for økt andel fornybar energiforsyning. Dette medfører blant annet utbygginger og effektivisering av en rekke vannkraftverk, noe som kan ha en uheldig påvirkning på vannmiljøet. Eksempelvis kan vassdragsregulering også ha påvirkning på flomproblematikk, erosjon og endret vannføring. Slike målkonflikter kan være svært komplekse, da de ofte omfatter mange ulike interessegrupper. Ved vurdering eller revidering av konsesjoner er arbeidet derfor arbeidskrevende. Arbeidet med konsesjonene tar ofte lang tid grunnet begrensede saksbehandlingsressurser hos Norges vassdrags og Energidirektorat.

Det bør derfor jobbes for å øke saksbehandlingskapasiteten hos NVE. I tillegg er det behov for å avklare hvilke vassdrag som skal få status som «sterkt modifiserte» og dertil hørende mindre strenge miljømål. Det er vannregionmyndigheten sin oppgave å avklare dette.

Industri, næring og vannmiljø

En rekke industribedrifter og mindre foretak kan ha utslipp til resipient. Lokalt behandles det også flere saker der private interesser ønsker å gjennomføre tiltak som kan ha negativ konsekvens for vannmiljø og miljø. Eksempler kan være avfallsanlegg og massedeponier og

igjen fylling av raviner. Det kan være utfordrende å balansere verdiskapningen opp mot vannmiljøet.

Denne problemstillingen bør synliggjøres i større grad i forvaltningsplanen.

Befolkningsvekst og vannmiljø

I mange kommuner viser framskrivninger at det vil bli en vesentlig befolkningsøkning de neste årene. Dette vil bety økt behov for infrastruktur og fortetting. Med dagens forhold er vannmiljøet i flere områder utsatt for ett stort press med hensyn på blant annet nedbygging av arealer (tette flater) og kapasitet på avløpsnett.

Denne problemstillingen bør synliggjøres i større grad i forvaltningsplanen.

Manglende virkemidler

Alle er enige om at det er viktig med rent vann, og mange ganger kan det også være enighet om målet for god vannkvalitet, men vi mangler virkemidlene for å gjennomføre tiltakene.

Derfor er det viktig å synliggjøre noen områder hvor det er behov for nye virkemidler, eller der eksisterende virkemidler bør utvikles.

Klimaendringer

Forventede klimaendringer medfører generelt at det vil være behov for å sette inn mer tiltak for å kunne oppnå ønsket forbedring i vannkvalitet. Det er også viktig at det tas høyde for klimaendringene med større nedbørsmengder ved planlegging og utforming av de langsiktige tiltakene som skal gjennomføres.

Forvaltningsplanen beskriver utfordringene knyttet til klimaendringene på en tilfredsstillende måte.

Flom, erosjon og ras

Flom, erosjon og ras kan tilføre store mengder næringsstoffer til vassdragene. Tiltak mot dette er viktig for å oppnå god vannkvalitet i vassdrag med særlige utfordringer, men vannområdene opplever at det er vanskelig å få gjennomslag for prioriteringer av midler til denne typen tiltak.

Det er derfor et stort behov for å øke de statlige bevilgningene til erosjons og flomforebyggende tiltak i vassdragene. Det bør også avsettes egne bevilgninger til tiltak som skal gjennomføres ut fra miljøhensyn, da slike tiltak i dag må konkurrere om tildelinger fra samme pott som tiltak som skal sikre menneskeliv og store materielle verdier.

Overvann

Klimaendringene og økt nedbør fører til overbelastning på overvannsnett. Vann må i større grad ledes på overflaten, gjennom vegetasjon og naturlig dreneringssystemer, og frem til vassdragene.

Krav til overvannshåndtering må inn i planverk og utbyggingsavtaler, og dersom det er kommunene som skal håndtere dette, er det behov for økt kompetanse på dette feltet. Det er nødvendig å tydeliggjøre sektoransvaret for overvannshåndtering, spesielt i byer og tettsteder.

Landbruk

Erfaringer fra de vannområdene som har vært med i første planperiode (2010 -2015) har vist at det har vært vanskelig å få iverksatt nok tiltak i sårbare områder.

Regjeringen har varslet en betydelig revisjon av produksjonstilskuddsforskriften for landbruket noe som vanskeliggjør å komme med konkrete forslag til tiltak/manglende virkemidler når vi ikke vet hva som blir vedtatt. Endringsforslagene som har betydning for vannmiljøet er:

- Opphevelse av kravet om ikke å jordarbeide nærmere vassdraget en 2 meter målt horisontalt fra normal vannstand. Dette foreslås erstattet med at det skal være et vegetasjonsbelte mot vassdrag som er egnet til å motvirke avrenning og at dette beltet ikke skal jordarbeides.

- I dag har fylkesmannen hjemmel til å bestemme at foretaket må følge bestemte jordbearbeidingsrutiner mv., dersom jorda på en landbrukseiendom ligger i et område med erosjonsfare og innenfor nedbørsfelt til sårbart vassdrag eller sårbart kystområde. Tilsvarende bestemmelse følger allerede av jordlova, og regelen foreslås derfor opphevet i produksjonstilskuddssammenheng. Fylkesmennene kan foreslå videreføring av disse forskriftene/miljøkravene som inntil nå har ligget under produksjonsforskriften og legge de inn under jordloven.
- Krav om tilfredsstillende miljøplaner er allerede tatt bort. I disse miljøplanene inngikk blant annet gjødselplan og sprøyteplan/journal i tillegg til flere andre punkter. Gjødselplan og sprøyteplan er foreslått videreført som er et vilkår for å motta produksjonstilskudd. Annet innhold i miljøplanene legges inn under KSL (kvalitetssikring i landbruk).

Det finnes i dag flere aktuelle tiltak som er mulig å gjennomføre for å oppnå godt vannmiljø, men mengden tiltak som er gjennomført i landbruket har ikke vært tilstrekkelig for å nå målene. Prosjektlederne i vannområdene i Østfold ønsker å peke på følgende viktige kriterier /manglende virkemidler for å få iverksatt nødvendige landbrukstiltak, og rett tiltak på rett plass:

1. Det må stilles nok økonomiske virkemidler (inkl økte satser) til disposisjon slik at det skal være lønnsomt å være en miljøvennlig bonde
2. I de sårbare vassdragene/deler av vassdragene må ordningene om ulike miljøkrav videreføres og evt. utvides. Ulemper for bonden må kompenseres.
3. Veiledning ovenfor bonden må videreføres og styrkes slik at kunnskapen økes og at en sikrer at en får gjennomført de viktigste og riktigste tiltakene.
4. Forskrifter må være tydelige og mindre grad bruk av skjønn slik at en lett kan kontrollere. Eks. jordarbeidingsavstand til vassdrag.
5. Forskriftene må utformes slik at en kan kontrollere at intensjonen er fulgt. Eks. Det er krav om at bonden skal ha en gjødselplan, men kontrollmyndigheten (kommunen) har ikke rett/myndighet til å kontrollere at planen er fulgt.
6. Innføre restriksjoner på bruk av husdyrgjødsel, slam og kjøttbeinmjøl i sårbare vassdrag. Dagens praksis viser at det tilføres langt mer fosfor (unntak for storfegjødsel) enn hva plantene trenger ved bruk av disse organiske gjødselmidlene.
7. Ansvarlige sektormyndigheter, kommunene og fylkesmennene, må avsette tilstrekkelig med ressurser slik at de kan kontrollere at forskrifter/ miljøkrav overholdes og sanksjonere ved brudd.
8. Vi har etter hvert fått god kunnskap om vannkvaliteten og variasjonene. Det er viktig at en bruker denne kunnskapen til å styre hvor det trengs å iverksette mye tiltak, middels med tiltak eller kanskje en ikke behøver å iverksette landbrukstiltak. Virkemidlene må følge samme måte å inndele på.
9. En opplever økt erosjon i bekke-/elvekanter. Det er grunneiers ansvar å skjøtte bekkekanten på sin eiendom, men dette blir i liten grad utført og ingen kan pålegge grunneier å gjennomføre dette arbeidet. Det finnes heller ikke tilskuddsmuligheter. Årsaker til problemene kan også skyldes forhold oppstrøms noe som bli feil å belaste grunneiere nedstrøms. *Det trengs en klargjøring av hvordan en skal få gjennomført disse tiltakene*
10. Det trengs ulike stimulerings tiltak for å øke grasarealet ved sårbare vassdrag. Dessuten må det stimuleres til mer husdyrhold i de områdene hvor det omtrent

ikke finnes husdyr slik at en får avsetning på gras på flomutsatte arealer, vegetasjonssoner, etc.

11. Ensidig kornproduksjon over mange år samt store tunge maskiner gir dårlig jordstruktur noe som igjen fører til økt avrenning. Ved å øke grasarealet langs de sårbare vassdragene vil en bedre forholdene betydelig. Dette krever en endring i kanaliseringspolitikken.
12. Økt areal med økologisk landbruk vil virke gunstig på vannkvaliteten.- mer gras, mindre gjødsel og fravær av plantevernmidler. Dette krever satsning fra sentrale myndigheter.
13. Det bør iverksettes et arbeid som skal vurdere fordeler og ulemper ved å innlemme forurensning fra landbruket inn i forurensningsloven.
14. En har i svært liten grad hatt fokus på avrenning av plantevernmidler fra landbruksdrift. Dette er en betydelig forurensning som det må tas mer tak i.

Spredd avløp

En stor andel av boligene på Østlandet har private avløpsanlegg, hvorav mange ikke tilfredsstillers dagens renskrav. Disse skal oppgraderes, og det er ulikt hvor langt kommunene har kommet i arbeidet. Noen kommuner bedriver tilsyn av avløpsanleggene som er oppgradert. For å sikre god drift av anleggene er det nødvendig å få på plass en sertifiseringsordning av servicepersonell for private avløpsanlegg. Serviceavtaler bør også kunne utføres av firmaer som er uavhengig av leverandør.

Offentlig avløpsnett

Kommunene er gjennom sine utslippstillatelser forpliktet til å redusere sine avløpsutslipp til ett minimum. Utslipp av avløpsvann utgjør lokalt likevel en vesentlig forurensningskilde til vassdragene. Kommunale avløpstiltak er blant de dyreste og minst kostnadseffektive tiltakene. For kommuner som må gjennomføre store investeringer kan dette oppleves urimelig. Det er imidlertid en rekke avløpstiltak som kommunene måtte gjennomført uavhengig av vannforskriften. Det bør imidlertid en statlig finansieringsordning på plass for kommuner som blir pålagt kostbare tiltak med bakgrunn i vannforskriften. For å kunne praktisere dette er det behov for å avklare hvilke avløpstiltak som er utløst av vannforskriften og ikke.

Det er Fylkesmennene som er ansvarlige for å følge opp kommunenes drift og vedlikehold av avløpsnettet. Gjennom oppfølgingen sikres god internkontroll, gode planer og bedre gjennomføringsevne for avløpstiltak. Fylkesmennene bør sikres økte ressurser for å kunne føre hyppigere oppfølging og kontroll av kommunene. En felles regional mal for avløpsplaner kunne også være ressursbesparende når kommunene skal utarbeide disse.

Overvåkning

En god overvåkning er viktig for å kunne gjennomføre en kunnskapsbasert forvaltning av vassdragene. I sterkt belastede vannforekomster vil det gjennomføres svært kostbare tiltak for å nå miljømålene. Her er det særlig viktig med tilstrekkelig overvåkning for å gi svar på hvilke tiltak som trengs for å nå miljømålene, om gjennomførte tiltak har ønsket effekt og om vi faktisk har nådd miljømålene for en vannforekomst.

I vannforskriften stilles det krav om at det gjennomføres en helhetlig overvåkning av vannforekomstene og at denne skal finansieres etter prinsippet om at forurenser betaler. I Østlandsområdet kommer store deler av næringsstofftilførselene til vassdragene fra landbruksarealene, men det er per i dag ikke etablert noen modell for at landbrukssektoren skal bidra til overvåkingen. Det er behov for en betydelig økning i det statlige overvåkningsbidraget til vannområder med stor landbrukspåvirkning, for å sikre en kunnskapsbasert forvaltning etter prinsippet om at "forurenser betaler".

Administrativ kapasitet

For å få til en god fremdrift i tiltaksgjennomføringen, er det viktig at det er tilstrekkelig administrativ kapasitet innen relevante sektorer. Dette kan være en utfordring innefor flere områder. Avløpsområdet i kommunene oppleves som særlig sårbar i forhold til å rekruttere og beholde fagkompetanse.

Behov for kunnskap om miljømål

En stor del av vassdragene på Østlandet renner gjennom marine leiravsetninger. Dette fører til at vassdragene blir påvirket av leirpartikler, som til dels naturlig bringer med seg næringssalter. Dagens metodikk for å vurdere miljømål for leirpåvirkede vassdrag har vesentlige mangler og må videreutvikles. Bedre metodikk vil være spesielt viktig for å kunne fastsette riktig miljøtilstand og behov for tiltak i disse vassdragene.

Vannregionmyndigheten bør arbeide for at metodikken forbedres.

Konsekvenser for brukere av tjenester:

Se ovenfor.

Økonomiske konsekvenser:

Se ovenfor.

Personalmessige konsekvenser:

Se ovenfor.

Miljøkonsekvenser:

God vannkvalitet.

Folkehelsekonsekvenser:

Ingen direkte virkning.

